

Studium Generale Universiteit Leiden organiseert:

De Nederlanders en het 'nieuwe' Japan

De moderne ontwikkeling van Japan

dinsdag
14, 21 en 28 februari
6, 13 en 20 maart 2012

TOEGANG GRATIS, IEDEREEN IS WELKOM

Studium Generale

Universiteit Leiden

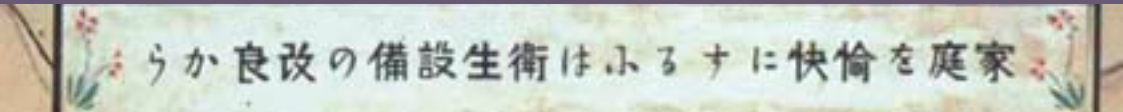
In 1868 vond in Japan een politieke omwenteling plaats: de Meiji-restauratie, die het herstel van de keizerlijke macht inhield. De Meiji-periode is de regeringsperiode (1868-1912) van keizer Mutsuhito en betekent 'verlichte regering'. In deze periode en daarna vonden vele en belangrijke veranderingen in de maatschappij plaats, vaak naar 'Westers' voorbeeld, waarbij ook Nederlanders een rol gespeeld hebben. De hervormingen werden o.a. doorgevoerd in de

wetenschap, technologie, de handel, scholing, medische zorg en gezinsinrichting.

Zeer belangrijk waren ook de afschaffing van het Tokugawa-shogunaat en de Samuraiklasse, de afschaffing van de feodale lenen en de verdeling van het land in prefecturen en de openstelling van Japan voor buitenlandse contacten en technologieën. De keizerlijke hoofdstad werd verplaatst van Kyoto naar Edo, dat omgedoopt werd tot

Tokio. Er kwam een nieuw munststelsel, de algemene dienstplicht werd ingevoerd en Japan nam de Gregoriaanse kalender over. Ook politiek is sprake van een omwenteling: de vorming van moderne politieke partijen en in 1889 de afkondiging van de Grondwet, waarna in 1890 het parlement voor het eerst bijeenkwam.

In de serie lezingen wordt uitgebreid ingegaan op deze veranderingen en de gevolgen, waarbij ook de rol van Nederlanders wordt belicht.

Dinsdag

14 februari 2012

Bakkebaarden, vlees en spoorwegen: de Japanse maatschappij op weg naar 'beschaving'

In de laatste decennia van de negentiende eeuw voerde de nieuw aangestelde regering een ambitieus beleid in dat Japan in korte tijd tot een 'beschaafd' land zou moeten

omtoveren. Naast veranderingen in de economie en het politieke stelsel, stond de modernisering van het dagelijks leven centraal in de hervormingen van de Meiji periode (1868-1912). De consequenties daarvan zouden de Japanner voor altijd veranderen, en varieerden van wijzigingen in haardracht en eetgewoonten tot zijn drang tot stiptheid.

Prof.dr. Katarzyna Cwiertka

Hoogleraar Modern Japan,
Universiteit Leiden

Dinsdag

21 februari 2012

**'Haal in en streef voorbij!'
Japans programma vanaf 1868**

De Meiji Periode (1868-1912) lijkt een *success story*. Japan, in 1868 een achterlijk en verdeeld land, was in 1912 een wereldmacht geworden. Het had China en Rusland verslagen, was Englands gewaardeerde bondgenoot in het Verre Oosten, en had met de annexaties van Taiwan en Korea de basis gelegd voor een eigen koloniaal rijk. Het oude, autocratische keizerlijke bewind had zich veranderd in een constitutionele monarchie naar Europees model, en de industrialisatie was goed op gang gekomen. In de lezing bespreekt Wim Boot of dit echt is wat er gebeurde, of dat er toch enige nuances moeten worden aangebracht, en wat de achterliggende factoren zijn die de gang der gebeurtenissen verklaren.

Prof.dr. Wim Boot

Hoogleraar Taal en Cultuur van Japan,
Universiteit Leiden

Dinsdag

28 februari 2012

**Leraren in modern waterbeheer
De rol van de Nederlandse
waterbouwers in Meiji-Japan,
1872-1903**

Tussen 1872 en 1903 hebben elf Nederlandse waterbouwers op uitnodiging van de Japanse regering vele waterbouwprojecten voorbereid en uitgevoerd. De basis voor een modern

hoogtemeetnet werd gelegd, rivieren werden verbeterd, havens aangelegd, irrigatiewerken ontworpen en herbebossingprojecten uitgevoerd. Moderne kennis en technieken werden geïntroduceerd, waarop door Japanse deskundigen werd voortgebouwd. De Nederlandse waterbouwers hebben aanzienlijke invloed uitgeoefend op de ontwikkeling van het Japanse waterbeheer, al verliepen de contacten met de Japanse gastheren door de culturele kloof lang niet altijd gemakkelijk.

Drs. Bert Toussaint

Historicus bij Rijkswaterstaat

Dinsdag

6 maart 2012

**De Nederlandse Marine en de
vroege industrialisering van
Japan 1850-1870**

Onder Amerikaanse druk stelde Japan zich vanaf 1854 open voor de Westerse wereld. Het land had echter geen landsverdediging om van te spreken. Bij de Nederlandse regering dienden de Japanse autoriteiten nu verzoeken in voor hulp bij de inrichting van moderne strijdkrachten, vooral op marinegebied. Het Nederlands marineonderwijs en de inrichting van een stoomfabriek te Nagasaki vormden de basis voor de latere industrialisatie en modernisering van Japan.

Dr. Alan Lemmers

Wetenschappelijk medewerker bij het
Nederlands Instituut voor Militaire Historie,
Den Haag

Dinsdag

13 maart 2012

**Traditionalisme vs. Westers
modernisme: veranderingen in
de Japanse beeldende kunst
1870-1940**

Na de openstelling van Japan voor het Westen, begint een intensieve confrontatie tussen Japanse en Westerse kunst. De overheid zet de eerste kunstacademies op naar Westers voorbeeld en Japanse kunstenaars trekken naar Europa om zich de eigenschappen van de niet-Japanse kunst eigen te maken. Uit deze botsing van uiteenlopende tradities van visualisering ontwikkelt zich de Japanse kunst van de 20ste eeuw.

Drs. Chris Uhlenbeck

Conservator Museum Nihon no hanga,
free-lance conservator Japanse kunst en
kunsthandelaar

Dinsdag

20 maart 2012

**Een nieuw lichaam -
een nieuwe gezondheidszorg**

In de periode 1857-1862 introduceerde de militair geneeskundige Pompe van Meerdervoort voor het eerst in Japan een op Westerse leest geschoeide medische opleiding. Dat betekende dat voortaan gezondheid en ziekte geïnterpreteerd zouden worden als normaal of abnormaal verlopende fysische en chemische processen. Op twee manieren leidde dit tot een nieuwe rol voor de centrale overheid, namelijk als toezichthouder op de kwaliteit van geneesmiddelen en als hoeder van de openbare gezondheidszorg. Bij deze ontwikkeling speelden twee personen een belangrijke rol: de militair apotheker Geerts en de Japanse medicus Nagayo Sensai, een leerling van Pompe van Meerdervoort.

Prof.dr. Harm Beukers

Scaliger hoogleraar Bijzondere
Collecties UB, Universiteit Leiden

TIJD & PLAATS

dinsdagavond 19.30 - 21.00 uur
zaal 011, Lipsiusgebouw (1175)
Cleavingplaats 1, Leiden

TOEGANG GRATIS,
IEDEREEN WELKOM

INFORMATIE/ORGANISATIE

Studium Generale Universiteit Leiden
Postbus 9500, 2300 RA Leiden
j.e.molenaar@sea.leidenuniv.nl
071 527 7295 / 7296 / 7283

www.studiumgenerale.leidenuniv.nl

Afbeeldingen afkomstig van National
Museum of Nature and Science in Tokyo.